№ 33 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐԻ

1913
ՔԱՌԱՍՈՒՆԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 12 ՓԵՏՐՎԱՐԻ № 33

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը և 7 ամսվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ" Сергіевская ул., № 5.
Tiflis, Rédaction „Mschak"
Խմբագրատան տէլէֆօն № 2—53.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամենուրեք
Յայտարարութիւնների համար վճարում են ի բաքանչիւր տողատեղին 10—20 կոպ.
Տպարանի տէլէֆօն № 67.

ՊԱՊԻՐՈՍՆԵՐ ԳՈԼԻԱ
5 հատը—15 կոպ., 10 հատը—6 կոպ. (և. ու.)
„ԿՈՄԷՏԱ" ԸՆԿ.
— ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ: —
986. 0—15

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ սրտով յայտնում է ի գիտութիւն, որ փետրվարի 14-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին, Վանքի մայր եկեղեցում պատարագից յետոյ, կատարվելու է դպրոցիս հիմնադիր երջանկայիշատակ

ՆԵՐՍԷՍ Ե ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏԸ:

(Ն.) 118. 2—1

Փետրվարի 10-ին առաւօտեան վախճանվեց

ԻՇԽԱՆ ԱՐՍԷՆ ԻՎԱՆՕՎԻՉ
ԲԷՀԲՈՒԹԵԱՆԸ,

որի մասին յայտնում է ազգականներին և ծանօթներին իւշխանուհի Եփրաքսիա Իվանօվնա Բէհբութեանը զաւակներով: Ամբիծը փետրվարի 12-ին և 13-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին, հանգուցեալի բնակարանում, Բէբուտովսկայա փող. № 22: Մարմնի յուղարկաւորութիւնը փետրվարի 14-ին, հինգշաբթի, առաւօտեան ժամը 10-ին դէպի Խօջիվանքի գերեզմանատան կից անային եկեղեցին: Թաղումը տնտեղ՝ տոհմական դամբարանում:
Հանգուցեալի կամքն է—պսակ չը դնել իր դագաղի վրա:
119. 1—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Չորեքշաբթի, փետրվարի 12-ին
ՀԱՅՈՑ ԴՐԱՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԽՈՒՄԲԸ կը ներկայացնէ

ՅԻՄԱՐ

Կոմէդիա 4 գործ., հեղ. Ֆուլդի:
Մասնակցում են. տ. տ. Արմէնեան, Արուսեակ, Գուլազեան, Զաբէլ, Լիւսի, պ. պ. Արմէնեան, Բերոյեան, Լաքս, Ղազարեան, Մամիկոնեան, Մանուէլեան, Յարութիւնեան, Վրոյր, Տէր-Առաքելեան և ուրիշները:
Սկիզբն է երեկոյեան ժամը 8-ին:
Ռեժիսոր՝ Ա. ԱՐՄԷՆԵԱՆ
91. 1—1

Թիֆլիսի [illegible]

Վարչութիւնը

յայտնում է պ. պ. բաժնետէրերին, որ ակցիաների 5-րդ կուպօնով 1912 թ. դիվիդենտը՝ իւրաքանչիւր ակցիան 30 րուբլի՝ սոյն փետրվարի 13-ից սկսած կը տրվի Թիֆլիսի Առևտրական Բանկում: Այն բաժնետէրերը, որոնք ներկայացրած ունեն ոչ-անուանական ակցիաներ բաժնետէրերի ընդհանուր ժողովին մասնակցելու համար, հրաւիրվում են Վարչութեան գրասենեակը (Երևանեան հրապ. № 3) յետ ստանալու իրանց ակցիաները՝ սկսած այսօրվանից, առաւօտեան ժամը 11-ից մինչև ժամը 1-ը:
120. 1—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ
ՀԻՄՆԱԴԻՐՆԵՐԻ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉ ԿՈՄԻՏԷՏԸ

սրանով յայտարարում է, որ, Բանկի կանոնադրութեան § 5-ի համաձայն, Բանկի բացման համար ակցիաների արժէքի առաջին կէս-վճարը լրացնելու համար

40% ՎՃԱՐԸ, ՈՐ ԿԱԶՄՈՒՄ Է 100 ՌՈՒԲԼԻ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԱԿՑԻԱՅԻՆ,

պարոնայք բաժնետէրերին աւելի մեծ յարմարութիւն տալու համար, **ԴՐԱՄԸ ԿԸՆԴՈՒՆՎԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉ ԿՈՄԻՏԷՏԻ ԴԻՒԱՆԱՏԱՆԸ**, Բէբուտովսկայա փողոցի վրա Թիֆլիսի Վաճառականական Լոյդ. շէնքում մէջ, № 50, որից յետոյ կը տրվի Պետական Բանկի Թիֆլիսի Գրասենեակը,

ՆԵՐԿԱՅ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 11-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 20-Ը ՆՈՅՆ ԱՄՍԻ:

Յիշեալ 40%-ը մուծելիս անհրաժեշտ է ներկայացնել նաև 10% վճարի համար տրված անդորրագիրը, համապատասխան մակագրութիւնների համար, նախքան ժամանակաւոր վկայականի տրվումը:

Օտար քաղաքների բաժնետէրերը յիշեալ վճարումը պիտի կատարեն անմիջական կերպով, փոխադրելով դրամը Պետական Բանկի Թիֆլիսի Գրասենեակը՝ Կազմակերպիչ Կոմիտէտի № 30079 ընթացիկ հաշիւն անցկացնելու, կամ թէ ուղարկել Կոմիտէտի նախագահ ԱՐՇԱԿ Ն. ՄԻԼԵԱՆԻ անունով, ըստ որում 10% վճարի համար տրված ժամանակաւոր անդորրագրերը պէտք է միաժամանակ ուղարկել Կազմակերպիչ Կոմիտէտին մակայրելու համար:

Դրամի ընդունելութիւնը առաւօտեան ժամը 10-ից մինչեւ ցերեկվայ ժամը $1\frac{1}{2}$-ը:
84. 4—4

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՈՒՊՐԱՎԱՆ

հրաւիրում է ցանկացողներին մասնակցել մրցութեանը՝ մատակարարելու քաղաքային հիմնարկութիւնների համար տնային տնտեսութեան վերաբերեալ առարկաներ 1913 թւի ընթացքում:

I բաժ.
Սւեղներ՝ թէ հասարակ և թէ լաւ, հին մէշօկներ, զանազան տեսակ մասեր, փայտի թեփ, յատակի վրա գցելու նեղ գորգեր (ПОЛОВИКИ), յատակի համար քաթան, զինւորի մահուդ, ցինովկաներ, զանազան տեսակի խողանակներ—մինչև 3000 րուբլի գումարի:

II բաժ.
Տաշտակներ, վեդրոներ, երկաթէ թիեր, այգու ցնցուղներ (лейки), դանակներ, սղոցներ, կացիններ, գոգաւոր թիակներ, կողպէքներ, մեխեր, հին փալաս, թոկ, քաթանեղէնի մնացորդ, շպագատ, կարբօլեան թթւուտ, ներկեր, սօսինձ, օսլայ, անիւների իւղ, զանազան տեսակ սապօն, մոմ—մինչև 5000 րուբլի գումարի:

III բաժ.
Վարսակ, ալիւրի թեփ, դարման, խոտ, գարի, գարու ալիւր—մինչև 3000 րուբլի գումարի:

Մրցութեանը մասնակցելու իրաւունք ունենալու համար գրաւական է պահանջվում—I բաժ. համար 150 ր., II բաժ. համար 250 ր., III բաժ. համար 150 ր.:

Նրանք, որոնք կամենում են մասնակցել մրցութեանը, պարտաւոր են Ուպրավայի կասսան մուծել պահանջվող գրաւականը և յայտարարութիւն ներկայացնել փակ ծրարներով՝ վերջնական գների որոշմամբ՝ Բազ. Ուպրավայի I բաժանմունքը փետրվ. 15-ին, ցերեկվայ ժամը 3-ին:

Մատակարարութեան մանրամասն պայմանները և առարկաների վաւերացված նմուշները կարելի է տեսնել Ուպրավայի Մթերային բաժանմունքում ամեն օր՝ առաւ. ժամը 10-ից մինչև ժ. 3-ը ցերեկվայ:
(ու. կ.) առ. 95. 3—3

ԲԵՐԼԻՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Գ. Գ. ՄԵՀՐԱԲԵԱՆՑ

ներքին հիւանդութիւններ՝ առանձնապէս կրծքի, ԹՈՔԱԽՏԻ և սրտի:
Բժշկութիւն նաև ՏՈՒԲԵՐԿՈՒԼԻՆՆԵՐՈՎ, ՌԱԴԻՈ պրէպարատներով և վիրաբուժական միջոցով՝ ՊՆԷՎՄՈՏՈՐԱԿՍՈՎ:
Ընդունելութիւնը ամեն օր, առաւօտեան ժամը 9—1-ը և երեկոյեան ժամը 5—8-ը:
Չքաւորներին առ. ժամը 9—10-ը ձրիաբար:
Սօլօլակ, Բէհբութեան փող. № 23 (անկիւն Դաւիթեան): Հեռախօս 7—92.
(ա.օ.) առ. 92. 100—7

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Ս. Գ. ԿԷՕՆՃԵԱՆ

Ընդունում է ատամի և բերանի հիւանդութիւն ունեցողներին. պլոմբ, արհեստական ատամներ, ատամի հեռացում, (առանց ցաւի):
Ընդունելութիւն 9—2-ը առաւ., 4—7-ը երեկ.
Անկիւն Աբաս-Աբադսկայա հրապարակի և Լերմոնտովսկայա փողոցի, № 1.
(և.հ.կ.) առ. 849. 0—12

ԲԺԻՇԿ
Յ. Մելիք-Նուբարեան

ներքին և երեխաների հիւանդութիւններ, առանձնապէս թոքերի:
Թոքախտի բժշկութիւնը տուբերկուլիններով և պնևմատօրակսով:
Ընդունելութիւնը ՆՈՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՈՒՄ
Ամեն օր (առաւօտեան 12—1 ժ. / երեկոյեան 5—7 ժ.
Սօլօլակ, Ռուիշչևսկայա 10 (Լերմոնտովսկ. դեղատան դիմացը):
(և. հ. կ.) առ. 746. 100—55

ԲԺԻՇԿ
Ե. Ի. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Ներքին, երեխայոց և սամօքսա-աղիքային հիւանդութիւններ:
Պրոֆ. Mathieu-ի մասնագիտական կլինիկայից—Պարիզից
Ընդունելութիւնը (առաւ. ժ. 9—11-ը: / երեկ. ժ. 5—7-ը:
Միխայլօվսկի պր. 86, տէլէֆ. № 576.
(և.հ.կ.) առ. 179. 100—91

ԲԺԻՇԿ
ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՆԱԲԱԹԵԱՆ

Ընդունում է հիւանդներ կանանց և մանկաբարձութեան վերաբերեալ ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, երեկ. ժամը 5—6-ը:
Հասցէն՝ Ռուիշչէվսկայա № 1.
առ. (կ. և. հ.) 4. 100—17

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՖՈՆԴԸ

Էջմիածնից ստացված հեռագիրը, որ տպվեց «Մշակի» № 31-ի մէջ, յայտնեց, որ ներքին գործերի մինիստր Մակլակովը՝ յարգել է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի միջնորդութիւնը՝ թոյլատրել հանգանակութիւն նաև դպրոցական ֆոնդի:

Կովկասի փոխարքայի տուած թոյլտուութիւնը հանգանակութեան մասին միայն Կովկասի մասին էր, սակայն, Ռուսաստանի այլ տեղերում ապրող հայերի մէջ հանգանակութիւն կատարելու թոյլտուութիւնը պէտք է տար ներքին գործերի մինիստրը, որ և յարգեց Գէորգ Ե Կաթողիկոսի միջնորդութիւնը:

Հետևաբար լայնածաւալ ռուսական կայսրութեան մէջ ապրող բոլոր հայերը հրաւիրվում են չը խնայել իրանց լուման և ձգել այդ լուման այն գանձանակի մէջ, որով պէտք է կազմվի համազգային դպրոցական ֆոնդ, և որով պէտք է բացվեն ազգային ժողովրդական դպրոցներ Կովկասի, Պարսկաստանի և Թիւրքիայի մէջ:

Սակայն մինչև այսօր հայութիւնը, մանաւանդ նրա ունևոր խաւերը արձագանք չը տուին դպրոցական ֆոնդ կազմելու կոչին և ոչ մի տեղ չը սկսվեց ուժեղ շարժումն յօգուտ այդ վերին աստիճանի համակրելի նպատակի, որի իրագործումը կարող է մեծ զարկ տալ հայ ժողովրդի բարոյական-մտաւոր վերածնութեան գործին:

Ճիշդ է, այդ բարի նպատակը խանգարելու փորձեր եղան մի քանի կարճամիտ և նեղսիրտ մարդկանց կողմից, որոնք յետոյ, թէև անազան, սխալվեցին մի տեսակ պաշտպանք յայտնել և կհատարեան [illegible] նպաստելու ֆոնդի իրագործման, բայց անտարբերութիւնը, անշուշտ, չէ կարելի վերագրել այդ նեղսիրտ և կարճամիտ ջանքերին, այլ այն հանգամանքին, որ հայ հասարակութիւնը, մանաւանդ հարուստ դասակարգը, վերջերս մի զարմանալի սառնութիւն և անտարբերութիւն է ցոյց տալիս դէպի իր ազգային-կուլտուրական գործերը և ձեռնարկները:

Այնուամենայնիւ մենք յոյս ունենք, որ հայ ինտելիգենցիան զանազան քաղաքներում և վայրերում նախաձեռնութիւն յանձն կառնի կազմակերպել հանգանակութիւն յօգուտ ֆոնդի, որպէս զի առաջիկայ նոյեմբերի 12-ին, երբ Էջմիածնում պէտք է հանդիսաւորութեամբ տօնվի համազգային մեծ յօբելեանը, մի խոշոր գումար արդէն հանգանակված լինի դպրոցական ֆոնդի համար:

Այդ ֆոնդը իրագործելու համար խթան կարող է համարվել Էջմիածնի իրա արած նուէրը՝ 15,000 րուբլի: Ապա մենք կարծում ենք, որ երկու խոշոր գումարներ նոյնպէս կարելի էր յատկացնել այդ նպատակին: Թիֆլիսի կենտրոնական Նպաստամատոյց Յանձնաժողովը ունի ներկայումս իր տրամադրութեան ներքոյ 75,000 րուբլի. այդ գումարը կարելի է յատկացնել դպրոցական ֆոնդին այն պայմանով, որ սինօդը գործածէ նրա տոկոսիքը բանալու դպրոցներ այն վայրերում, որոնք վնասված են եղել հայ-թուրքական ընդհարումների ժամանակ: Նոյնպէս և Ս. Խրճեանի գումարը, որ այսօր դարձել է 117,000 ր. և գտնվում է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի տրամադրութեան ներքոյ, կարելի է յատկացնել այդ նպատակին, պայ-

մանով բանալու մի դպրոց գիւղատնտեսական բաժանմունքով Նոր-Նախիջևանի հայ գիւղերից մէկում։ Այդպիսով դպրոցական ֆոնդը կունենայ այժմ իսկ 207,000 ռ. մի խոշոր գումար։ Եթէ հայ ինտելիգենցիան գաւառներում, գաղութներում մի քիչ շարժվի, եթէ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը կազմէ մի առանձին հանգանակիչ պատգամաւորութիւն և ուղարկէ շրջելու Ռուսաստանի և այլ երկիրների գլխաւոր հայաբնակ քաղաքներն ու գաղութները, մենք համոզված ենք, որ կարելի կը լինի հանգանակել 200,000 րուբլի և այդպիսով դպրոցական ֆոնդը կունենայ մօտ 400,000 ր. դրամագլուխ։

Միւս կողմից անհրաժեշտ է, որ զանազան տեղերի և արտասահմանեան հայ համայնքներն ու գաղութները այժմէն իսկ հոգս տանեն մասնակցելու պատգամաւորների ու ներկայացուցիչների միջոցով հոկտ. 12 ին Էջմիածնում կայանալիք համազգային մեծ քաղաքակրթական տօնին։

Նորից հրաւիրում ենք Էջմիածնի ուշադրութիւնը պատգամաւորութիւն կազմակերպելու մասին և հայ ինտելիգենցիայի ուշադրութիւնը, մանաւանդ Բեսարաբիայի, Աստրախանի թեմերի, Անգլիաատեան երկրի, Եգիպտոսի, Հնդկաստանի և այլ երկիրների հայ գաղութների ուշադրութիւնը, որպէս զի ամեն տեղ աշխատեն մասնակցել իրանց լումաներով համազգային դպրոցական ֆոնդին։

Հ. Առաքելեան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

9 և 10 փետրվարի

Վիէննա. — «Նէյէ-Ֆրէյէ-Պրեսսէն» ասում է՝ Ռուսաստանի ուխտին հանգիստ կերպով կարող է, առանց յետին մտքի, վերյիշել հին բարեկամութիւնը Ռուսաստանի հետ։

—

Հռոմ. — Պատգամաւորների պալատ. Սան Ջուլիանոն իր արտասանած երկար ճառում, պաշտպանելով եւրոպական դիպլոմատիան պատգամաւորների խիստ քննադատութիւնից, մատնանշեց, որ չը նայած մեծամեծ բարդութիւններին՝ աջողվեց խաղաղութիւնը պահպանել։ Իտալիայի և Աւստրո Ունգարիայի սերտ համաձայնութիւնը և Իտալիայի ու Ռուսաստանի սրտագին յարաբերութիւնները անկասկած կը նպաստեն ժամանակակից ճգնաժամի նպաստաւոր լուծմանը. Բալկանեան հարցի լուծումը՝ «Բալկանները բալկանեան ժողովուրդների համար» սկզբունքի համաձայն՝ համապատասխանում է Իտալիայի լիբերալ սկզբունքներին, նաև եւրոպական խաղաղութեան շահերին. Ներկայ տագնապի մէջ և ոչ մի մեծ պետութիւն չէ կարող յուսալ, չէ կարող պահանջել, որպէսզի իր շահերը ստանան լիակատար բաւարարութիւն. զոհեր անխուսափելի են. հակադիր շահերը պէտք է հարթվեն փոխադարձ զիջումներով։ Իտալիան շահագրգռված է հաւասարակշռութիւն պահպանելու Միջերկրական ծովում. ոչ ոք այժմ, ոչ էլ ապագայում չի կարող հաւակնել սեփականել Միջերկրական ծովը իր սեփականը. Նրա տիրանալուն մասնակցելու են բոլոր մեծ պետութիւնները։

—

Լոնդոն. — Սուֆրաժիստուհիները շատ պօստային արկղներում փչացրին նամականիս, հրդեհեցին Կէպտոն-պարկի ձիարշաւի տնակը։ Պանկգորստը մի միտինգում սպառնաց նոր յարձակումներ գործել։ Նրա ասելով՝ կառավարութիւնը չէ վստահանում նրան ձերբակալել, գիտենալով որ նա կը սպանէ ինքն իրան քաղցածութեամբ բանտի մէջ։

Լրագիրները հաղորդում են, որ մինիստրները պաշտպանվում են ոստիկաններով. ի նկատի ունենալով այն լուրերը՝ թէ սուֆրաժիստուհիները մտադիր են «գերել» կաբինետի մի քանի անդամներին։

Րէյտէրին հեռագրում են Պէկինից, որ գիշերս կարճատև հիւանդութիւնից յետոյ վախճանվեց այրի կայսրուհին։

—

Սօֆիա. — Մեծ պետութիւնների ներկայացուցիչները յամառօրէն խորհուրդ տուին Գէշովին յանձնել բուլղար-ռումինական վէճը վեց մեծ պետութիւնների վճռին. Գէշովը խոստացաւ այդ մասին խորհրդակցել կաբինետի հետ։

—

Թէհրան. — Արձակուրդով մեկնեցին դեսպան Պօկլէվսկի-Կոզէլը և Թարգման Գիրսը։ Մեկնելուց առաջ արտաքին գործերի մինիստրը ամբողջ կաբինետի ներկայութեամբ պալատում նախաճաշից յետոյ յանձնեց դեսպանին շահի գոհարազարդ պատկերը։

—

Մէկսիկա. — Բանտ տարվելու ժամանակ ճանապարհին՝ ազատվելու փորձ կատարելիս՝ գնդակահարվեցին նախկին պրեզիդենտ Մադերօն և փոխպրեզիդենտ Սուարէզը։ Սպանվեցին երկու յարձակվողները։

—

Վաշինգտոն. — Զօրս հետևակ գունդ և երկու հեծելավաշտ ուղարկվեցին Գալվստօն։

—

Պէկին. — Պրեզիդենտի հրովարտակը մեծ վիշտ է յայտնում կայսրուհու մահվան առիթով և կարգադրում է սուգ պահել 27 օրով։

—

Պէկին. — Փետրվարի 7-ին Լուկուսկայի զօրքերը՝ Պէկինի մօտ՝ անկարգութիւններ գործեցին։ Ազգաբնակութեան մէջ երևում է անցեալ տարվայ յուզիչ տրամադրութիւնը։

ԲԱԼԿԱՆԵԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՇՈՒՐՋԸ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

9 և 10 փետրվարի

Կ. Պօլիս. — Օսմանեան գործակալութեան տեղեկութիւնների համաձայն օտարազգիները Ադրիանուպօլսում գտնւում են միայն չէզոք շրջանում, չը կամենալով իրանց հեռանալով ծանր տպաւորութիւն թողնել տեղական բնակիչների վրա։ Մեծ վէզիրը շնորհակալութիւն յայտնեց եւրոպական գաղութին անթել հեռագրով։

—

Սօֆիա. — Ֆինանսների մինիստրը պաշտօնական ծանուցում է հրատարակել բալկանեան դաշնակիցների դրամական պահանջի մասին, որը, մինիստրի ասելով, միանգամայն օրինական է, որովհետև պատերազմի պատասխանատուութիւնը ամբողջովին ընկնում է Թիւրքիայի վրա, որ 35 տարի չը գործադրեց խոստացված բարենորոգումները և արհամարհանքով մերժեց դաշնակիցների նոտան։ Լոնդոնում տեղի ունեցող հաշտութեան բանակցութիւնների անաջողութեան պատասխանատուութիւնը նոյնպէս ընկնում է Թիւրքիայի վրա. ... վնաս հասցրեց դաշնակիցներին. մարդկանց, անասունների և մթերքների կորուստները պահանջում են զգալի ճգնաժամ առաջ բերել միացած Թիւրքական նահանգներում, որոնք այժմ ամայի են ու անմարդաբնակ, և հետևաբար, չեն ներկայանում բաւականին աղբիւրներ ֆինանսական պահանջների բաւարարութեան համար։ Դաշնակիցները չեն պահանջում պատերազմական տուգանքը տրվի անյապաղ։ Վերջում մինիստրը մատնանշում է, որ պատերազմական տուգանքը հաշտութիւն կնքելու էական պայմանն է։

Կառավարութիւնը յայտնեց մեծ պետութիւնների ներկայացուցիչներին, որ նա չէ կարող համաձայնել, որպէս զի Ադրիանուպօլսի օտարազգի գաղութներին տրվի չէզոք շրջան և առաջվայ նման թոյլատրում է օտարազգիներին դուրս ելնել Թիւրքաց բերդերի գծից։

Լոնդոն. — Րէյտէրի ներկայացուցչի հետ խօսելիս Հակկը փաշան ճշգեց, որ պաշտօնական յանձնարարութիւն չունի Լօնդօնում, նրա դրութիւնը կիսապաշտօնական է։ Թիւրքիան կամենում է պատուաւոր ու հաստատուն խաղաղութիւն, որ չէ կարելի ձեռք բերել հակառակորդների հետ բանակցելով. ցանկալի է պարզել այն պայմանները, որոնցով մեծ պետութիւնները կը համաձայնեն միջամտել։ Թիւրքիան հաւատացած է, որ մեծ պետութիւնները կը գտնեն պատշաճ մի բանաձև, որ պէտք է պարունակէ իր մէջ հաշտութեան պայմանագրի բոլոր պայմանները, և ոչ սոսկ նրա հիմունքները. Ադրիանուպօլիսը միայն այն կէտերից մէկն է, որի վրա Թիւրքիան պնդում է. Թիւրքիան պէտք է բաւականին երկիր պահէ Թրակիայում Մարմարա ծովի, Դարդանէլի, Կ. Պօլսի և Փոքր-Ասիայի ապահովման համար։ Թիւրքիան պէտք է նկատի առնէ այն վտանգը, որ առաջ կը գայ Եգէյեան կղզիների գրաւումից. Հակկը փաշայի կարծիքով բալկանեան հարցը ապագայում ևս աւելի է բարդանալու։

Րէյտէրը տեղեկացաւ, որ մեծ պետութիւնները ... խօսել են, թէ միջամտելու մասին խօսք կարող է լինել միմիայն այն դէպքում, երբ Բ. Դուռը կը համաձայնէ զիջել Ադրիանուպօլիսը և կղզիների հարցը թողնել մեծ պետութիւնների վճռին։

Փետրվարի 8-ին դեսպանների խորհրդակցութիւնը չը յանգեց ալբանական հարցի վերջնական վճռին, սակայն տարաձայնութիւնների շրջանը բաւականին սեղմվել է. Ցոյս ունեն, որ համաձայնութիւն կը կայանայ առաջիկայ նիստում։

Գրէյը մեկնում է Լօնդօնից կարճ ժամանակով. Նրա փոխարէն դեսպանների խորհրդակցութեանը կը մասնակցէ Նիկօլսօնը։

—

Աթէնք. — Վենիզէլօսը վերադարձաւ Եպիրոսից, որտեղից ստացել է գերազանց տպաւորութիւն։ 133 թիւրք գերիներ Բիզանից բերվել են Պատրաս։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ

—

Պարիզից մեզ հաղորդում են, որ այդտեղի հայկական գաղութը կազմակերպել է «Պարիզի Հայկական Յանձնաժողով» (Comité Arménien de Paris) անունով մի մասնախումբ, որ նպատակ ունի իր կարողութեան չափով ծառայութիւն մատուցանել հայ ժողովրդի և հայկական դատի շահերին, լուսաբանել հայկական հարցը գրական կամ պատմական բանախօսութիւններով, լրագրական յօդուածներով. Այդ մասնախմբին անդամակցում են պարիզաբնակ հայ գործիչներ, որոնք արդէն տարիներից ի վեր աշխատում են հայկական դատի համար։ Նա պէտք է յարաբերութեան մէջ մտնէ ուրիշ երկիրների հայկական մասնախմբերի հետ և պէտք է ջանայ, որ ամենքը միշտ կան խորհրդակցութեամբ և համախոհութեամբ գործեն։ Մասնախմբի ատենապետն է՝ Խաչիկ Հինքեարպէյէնտեան, իսկ ատենադպիրը՝ Արշակ Չօպանեան։ Մասնակցում են նաև Պօղոս Նուպար փաշայի երկու որդիները՝ Առաքել և Զարեհ Նուպար, ինչպէս և Վ. Մալէզեան։

—

Էջմիածնից մեզ գրում են հետևեալը. «Այստեղ եկաւ փետրվարի 6-ի երեկոյեան Հ. Առաքելեան։ Երկրորդ օրը, փետրվարի 7-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին, ներկայացաւ Վեհ. Կաթողիկոսին և ներկայացրեց զեկուցումն Պարիզ կատարած իր ճանապարհորդութեան և ազգային պատգամաւորութեան գործունէութեան մասին։ Զեկուցումը, որին ներկայ էին դիւանի խորհրդի անդամները — Մեսրոպ եպիսկոպոս, Մատթէոս, Բագրատ և Բարգէն վարդապետները — տևեց ամբողջ 3 ժամ։ Հ. Առաքելեան յանձնեց Վեհափառին նաև Պօղոս-փաշա Նուպարի մի քանի գրութիւնները, որոնցով նա խնդրում է լուսաբանել մի քանի կարևոր կէտեր պատգամաւորութեան միսիայի վերաբերեալ։ Նոյն օրն և եթ, երեկոյեան ժամը 6-ին, Կաթողիկոսի հրամանով վեհարանում կայացաւ խորհրդակցութիւն մասնակցութեամբ դիւանի խորհրդի անդամների և Հ. Առաքելեանի, որ տևեց մինչև ժամը 11-ը։ Խորհրդակցութեան հետևանքն անմիջապէս զեկուցվեց Վեհափառին, որ հարկաւոր պատուէրներ տուեց դիւանապետ Բագրատ վարդապետին և Հ. Առաքելեանին։ Վերջինս մեկնեց Էջմիածնից փետրվարի 7-ին Երևան, ուր, ինչպէս լսեցինք, կանգ առնելով մի քանի ժամ առաջնորդարանում, Խրէն արքազանի մօտ, մեկնել է Թիֆլիս»։

—

«Մշակի» վաղվայ համարում կը գտնենք Արշակ Չօպանեանի մի յօդուածը հայկական հարցի մասին։

—

Լոնդոն, 13 փետրուար (Ն. տ.)

Հայկական դատին համար տեղս կազմուած անգլիական կոմիտէն ժողով մը ունեցաւ խորհրդարանին մէջ և երկար խորհրդակցութենէ յետոյ այն որոշման եկաւ, թէ ճիշդ այս պահուս, երբ հաշտութիւնը դեռ կնքուած չէ, մանաւանդ պատերազմն ալ վերսկսուած է, յարմար չէ հայկական խնդիր յուզել, քանի որ տեղւոյս արտաքին գործոց պաշտօնատունը և ուրիշ կողմերու, երկիրներու դիւանագիտական անձինք այդպէս կը յանձնարարեն։

Երբ իրենց պատմեցի Բերլինի մէջ գերմանական կոմիտէի մը հաստատութիւնը և անոր նպատակը՝ Անգլիոյ և Ֆրանսիոյ կոմիտէներու հետ միասին գործել, շատ ուրախ եղան և ջերմապէս յանձնարարեցին Պետերբուրգի մէջ ալ ռուսական կոմիտէ մը հաստատել ջանալ, որպէսզի միասին գործեն։

Հարկաւ կրնաք հասկնալ թէ այսպիսի կազմութիւն մը իր խիստ մեծ օգուտները կրնայ ունենալ։ Կ. Թ.

ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԹԻՒՐՔԻԱՑԻ ՀԱՅԱԲՆԱԿ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՄ

—

Ախթամար, 26 դեկտեմբերի

Մեր երկրի եղկելի վիճակը օրէ-ցօր վատթարանում է. Խորոտնցի ծանօթ դէպքից յետոյ (հաջի Նազարի սպանութիւնը), Կարկառի վիճակն աւելի վատթար դարձաւ. Վերին Կարկառի 40 հայեր նկատված են իբրև յանցաւորներ և նրանցից 5-ը ձերբակալված։ Միւսները փախուստ են տուել կառավարութեան հալածանքներից խոյս տալու համար։ Ուստի այդ գիւղերի բոլոր բնակիչներից միայն ծերունիներն են մնացել։

Կառավարութիւնը այնքան անտարբեր է այդ դէպքերի հանդէպ, որ ստիպված ենք ենթադրել, թէ նա ցանկանում է հեռացնել հայ գիւղերից աշխատաւոր տարրերին և այդպիսով սովամահ անել այդտեղ մնացողներին։

Կարկառի այն գիւղերը, որոնք կախումն ունեն Բիթլիսից, դարձել են թատր ոստիկանական գործակալների ոճրագործութեանց, որոնք ստիպում են գիւղացիներին տալ գինու կարասներ, պղծում են կանանց, մերկացնում նրանց խուզարկութեան պատրուակով, ապա լրբօրէն զուարճանում նրանց մերկութեամբ։

Կառավարութեան պաշտօնեաները բնաւ չեն զգածում այդ զոհերի զանգատներից և անտարբեր հանդիսատես են լինում այդ չարութեանց։

Այս ամսի սկզբին սպանեցին մի երիտասարդ հայի, Զաքօ Մալխասեան, հաջի Էօմէրի ղրդմամբ։ Մարդասպաններից երկուսը ձերբակալված են, միւսները փախած են։

Ամսիս 14 ին, Մանմէ և Թէլլօ աւազակները պաշարեցին Խուղենց գիւղը, ուր սպանեցին Մարտիրոս Խաչիկեանին և յափշտակեցին 50 ոչխար։

Օվ գիւղի բոլոր բնակիչները, Մամըրդանցի մէջ, գաղթեցին, չը կարողանալով դիմանալ քիւրդ հրոսակախմբերի չարագործութիւններին։

Վերջերս, հայ գիւղացիների արտերը քիւրդերը գրաւեցին։ Հաւանական է, ... այս գիւղերի հայերն ևս գաղթեն։

Ոստիկանները Արղն գիւղի աէս Մելքո...նին բանտարկելուց և զէնքերը գրաւելուց յետոյ՝ պղծեցին նրա կնոջը։

Մի անգամ ևս կրկնում ենք, որ Սէյ... Ալի աւազակի չարագործութեանց թատ... երկիրը՝ դարձել է կատարեալ դժոխք։

—

Հալէպ, 7 յունվարի

Զուլֆիքար Զադէ Հաջի-բէյը Զէյթ... հայերի ամենավ ատթար պատուհասն է։

Նա յափշտակեց և ստիպեց բռնի խլա... մանալ ասեցի Ցարութիւնի կնոջը։

Նա բռնի յափշտակեց մի երիտասար... հայի՝ Սերովբի կինը և մի քանի օր ի... մօտ պահելուց յետոյ՝ վերադարձրեց ի... տունը։

Ցիշեալ աւազակը խլեց Յակոբ Ղասլեան..., Մանուկ Ղարամանուկեանի և Ցարութի... Ճեպեճեանի դաշտերը։

—

Սղերդ, 13 յունվարի

Զինեալ մուսուլմանների սպառնալիքների պատճառով, հայերի խանութները փակ ... մնում։

—

Թօգատ, 12 յունվարի

Զիլէյ-Հասան ժանդարմը, որ Թօքատ... հայոց քահանայի դէմ փորձած սպանութեան հեղինակն է, արձակվեց բանտից։

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

—

Թաւրիզ, 4 փետրվարի

Երէկ, ամսիս 3-ին, Բերդաթաղի ս. Աստուածածին եկեղեցում հանդիսաւորապէս կարդացվեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ... կոնդակը, որով Կաթողիկոսը Ատրպատականի առաջնորդ է նշանակում Ներսէս վ. Մելիք-Թանգեանին, ի միջի այլոց հայրական խրատներ ու յորդորներ ուղղելով Թաւրիզի հայ հասարակութեանը՝ եռանդուն աջակից լինելու նորընտիր Թեմակալին, որպէսզի բարեյաջող ընթացքի մէջ մտնեն Ատրպատականի կրթական կուլտուրական, ազգային և հասարակական բոլոր այն գործերը, որոնք պէտք է երաշխաւորեն հայ ժողովրդի բարգաւաճումը Ատրպատականում։

Հ. Մելիք-Թանգեան բացատրեց Հայրապետի կոնդակի բովանդակութիւնը և շեշտեց այն կէտը մասնաւորաբար, որ հասարակութեան պատկանող իւրաքանչիւր անդամ, լինի արհեստաւոր, վաճառական, ինտելիգենտ, պաշտօնեայ կամ ուսուցիչ, բարոյական պարտականութիւն ունի իր ժամանակից շատ քիչ մաս նուիրել հասարակութեան գործին, սիրել ազգային և կրթական հաստատութիւնները, եկեղեցին և գործակցել առաջնորդի գործերին. այլապէս՝ անզգայ և անտարբեր անձը իրաւունք չունի հասարակութեան արժանաւոր անդամ կոչվելու։

Հ.-սուրբի ակնարկութիւններն ու յորդորումները շատ տեղին ու ժամանակին էին, ի նկատի առնելով այն խիստ անախորժ հանգամանքը, որ Թաւրիզի հայ հասարակութիւնը կարծես բթացրել է իր հասարակական ջիղն ու քարացած անտարբերութեամբ է հանդէս գալիս դէպի հանրային և կրթական գործը հետաքրքրութեան տեսակէտից։

Այժմ տեսնենք, թէ ո՛ր չափով արձագանք գտան հ. Մելիք Թանգեանցի մտքերը մեր հասարակութեան, անգամ եկեղեցում ներկայ անձանց մէջ։

Մի օր առաջ տրված յայտարարութեան համաձայն, երէկ, պատարագից յետոյ, ղալացիների ծխական ժողով պէտք է գումարվէր՝ պատգամաւորներ ընտրելու, որպէսզի վերջիններս էլ իրանց հերթին ընտրէին թեմական խորհուրդ։ Ցաւելով ենք արձանագրում, որ ոչ միայն եկեղեցում գոհացուցիչ թւով ծխականներ չը կային, եղածներից մի յարգելի մասն ևս հեռացաւ եկեղեցուց քարոզը վերջանալուց յետոյ, չանսլրադառնալով մի րօպէ քարոզից քիչ առաջ տուած յորդորներին, որ իրանց քայլերն ուղղելու էին պատրաստված սրահը ընտրութեան գործը՝ հասարակական մի թեթև պարտականութիւն կատարելու համար։ Սրահում կային 8—10 ծխական միայն նախագահութեամբ առաջնորդական փոխանորդի։ Բնականաբար ընտրութիւն չէր կարող տեղի ունենալ, և ժողովը ցրւեց։ Նորէկ առաջնորդը պարտաւորվում է նոր յայտարարութիւն տալ, նոր ձև մտածել, որ վերջապէս գլուխ գայ այնչափ անհրաժեշտութիւն ներկայացնող պատգամաւորական ժողովի և թեմական խորհրդի ընտրութիւնը։

Ի՞նչ անուն տալ այսպիսի հասարակութեան. զայրանա՞լ թէ զարմանալ արդեօք. դեռ երէկ հասած թեմակալը՝ դեռ ևս 3000 րուբլու չափ մի գումար էլ հանգանակած փող է բերել առաջնորդարանի պարտքերը վճարելու—մեր ժողովրդի սպասածն ու սիրածը—և հասարակութիւնը դատապարտելի անտարբերութիւն է ցոյց տալիս։ Երևոյթն արդարև խիստ ամօթալի է Թաւրիզի հասարակութեան համար։ Իրաւունք ունենք սպասելու, որ զարթումի անխուսափելի պարտականութեան գիտակցութեամբ Թաւրիզի հայ հասարակութիւնը կը թօթափ... իր անտարբերութիւնը և ձեռք կը պարզ... դէպի կրթական և հասարակական բարոյա...կան պարտականութիւնը՝ աջակից հանդի...սանալով թեմակալի ջանքերին. հակառ... պարագայում յանցանք է և ծանր յանցա... մեղադրանքներ թափել թեմակալների գլ...խին։

Հայկազուն

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔԻ ՎՐԱՅ

(Ամանորի առթիւ)

—

Ուստր, 10 յունուար (Ն. տ.)

Հին տարին յաւիտենականութեան գիրկը երթալ-հանգչելէ ետք մարդիկ բնական ... բնակով կը տարուին անդրադառնալ ի...րենց երէկի կեանքի ապրումներուն, հասկ...նալու թէ՝ անհետացած տարուան մէջ ի՛... կողմ հակած է իրենց կեանքի ուղեգիծը, յաջողութեան թէ՞ ձախորդութեան, երջան...կութեան թէ՞ դժբաղդութեան։ Ու այս անդ...րադարձումով մարդիկ կը կարենան ճշդել իրենց իրական դիրքը, կը սրբագրեն ի...րենց անցեալի սխալները և ներկայ տա...րուան համար կեանքի լաւագոյն ծրագիրը կը պատրաստեն։ Տեսակ մը համարատուութիւն, որ որքան կարևոր ու օգտակար է անհատներու, նոյնքան անհրաժեշտ ու հրամայողական է համայնքներու համար։ Ասկէ է, որ մենք պիտի քաղենք մեր դասերը միշտ ի նկատի ունենալով անցեալը իր փորձառական օրինակներուն մէջ։

Այս մտածումն է, որ գիս կը մղէ ակնարկ մը նետել վերջացող տարուան ամերիկահայ կեանքի իրադարձութիւններուն, անոր մեծ ու պզտիկ եւէէջներուն։

Նախ կը վերցնեմ ամերիկահայ գաղթականութեան եկեղեցական վիճակը։ 1912-ի տարուան սկիզբը հայ եկեղեցին կը գտնուէր ծայրայեղօրէն յուսահատ ու անորոշ վիճակի մէջ, իր ներքին ու արտաքին բոլոր կողմերովը։ Հայ եկեղեցին ներքնապէս քայքայուելու ու կազմալուծուելու վիճակին մօտեցած էր, տարիներէ ի վեր թեմակալ առաջնորդի չգոյութեան և վերջերս ալ անհոգի վարդապետի մը ու քանի մը տգէտ և շահախնդիր քահանաներու բռնած դիրքին հետևանքով։ Արտաքին վիճակը նոյնպէս մխիթարական չէր։ Իր յարաբերութիւնները Էջմիածնի Մայր Աթոռին հետ ձգտեալ երևոյթ մը առած էին, կաթողիկոսական ընտրութեան համաժողովին մէջ իր ղրկած օրինաւոր պատգամաւորին —ամերիկահայ ազգային սահմանադրութեան համաձայն ընտրուած—մերժուելովը և ինքնակոչ առաջ. փոխանորդի մը կեղակարծ պաշտօնին դէմ բազմիցս ղրկուած բողոքագրերուն բարձրագոյն իշխանութեան կողմէ անտես առնուելուն պատճառով։ Հոգևոր իշխանութեան այս թոյլ ու անհոգ ընթացքը պարզապէս շահագործել փորձեց առաջ. փոխանորդ (?) յորջորջուած վեղարաւորը, դատի կանչելով Ուստրի ազգ. հոգաբարձութիւնը և կառավարութեան միջոցաւ ձեռք անցնել ուզելով առաջնորդարանն ու անոր յարակից երկու տուները։ Այս փորձը՝ սակայն՝ անցաւ անյաջող, դատարանը մերժեց ճանչնալ պաշտօնի մը վրայ մէկը, որ ժողովուրդին ընտրածն ու սիրածը չէր, անկէ ետք հոգևոր իշխանութիւնն ևս հարկ տեսաւ հեռացնել այդ պատուհասը, որ գաղթականութեան հանգիստը խռովելու չափ հրէշութիւններ ընել սկսած էր իր արբանեակներուն հետ։ Իրական կաւինները դադրեցան, ու հայ եկեղեցին մտաւ իր նօրմալ վիճակին մէջ։ Բայց թեմակալ առաջնորդի ընտրութեան հարցը

դեռ կը մնայ անորոշ ու անուծելի, որուն [illegible] եկեղեցւոյ զա[illegible] մնան հոգե[illegible] [illegible], այսինքն առանց լաւագոյն կարողութիւններով և ամեն յարմարութիւններով օժտեալ հոգեւորականի։ Տեսնենք թէ՝ նորին սրբազնութեան զգալի բացակայութիւնը ինչ բանով պիտի դարմանուի։

Ամերիկահայ գաղթականութեան հոգեւոր վիճակը եթէ այսքան յուսահատեցուցիչ ու անմխիթարական անցաւ 1912-ին, ատոր փոխարէն Հ. Բ. Ը. Միութիւնը շատ փայլուն շրջան մը բոլորեց։ Տարուան ընթացքին այլ և այլ գաղութներու մէջ մասնաճիւղեր կազմուեցան, իսկ արդէն կազմուած մասնաճիւղերուն միջեւ յարաբերութիւններ մշակելու և անոնց ույժը կրկնապատկելու համար գումարուեցաւ ընդհանուր պատգամաւորական ժողովը, որ վերոյիշեալ նպատակէն դուրս զբաղեցաւ և այլ խնդիրներով, որ անպայման միութեան ծաւալումին ու անոր հզօրացումին պիտի նպաստէ։ Միութիւնը այս գաղթականութեան մէջ ունի իր զօրաւոր պաշտպանները, ու մենք կը հաւատանք թէ՝ անոնց անվերապահ անկեղծ գործունէութեան հետ լծորդուած անդուլ ջանքերն ու աշխատութիւնները յառաջիկայ շրջանին ալ աւելի արդիւնաւէտ և բեղմնաւոր պիտի ընեն Միութեան համար։

Բարեգործական Միութեան մասին խօսելէ յետոյ՝ անկարելի է չանդրադառնալ հոս գոյութիւն ունեցող կրթասիրաց ընկերութիւններու վիճակին վրայ։ Հայ գաղթականութիւնը այս երկրին մէջ հազիւ հաստատուած՝ ծնունդ տուեր է կրթասիրաց ընկերութիւններու, բնազդաւոր կրթութեան սատարելու ազնիւ մտածումով։ Այսօր գրեթէ ամեն մի գաւառ ունի իր ուսումնասիրաց ընկերութիւնը, որ որոշ դեր ու պատասխանատուութիւն ստանձնած է հայրենիքի կրթական գործին մէջ։ Ու այս նպատակին համար միայն դէպի իրենց վաթանը ճամբուած գումարները հազարաւոր դոլլարներու կը հասնին։

Կրթասիրացներու վիճակը նախորդ տարւոյն մէջ առհասարակ գոհացուցիչ էր, պարագայ մը՝ որ պարծանօք կարելի է յիշատակել։

Ամերիկահայը կրթասիրացներու համար երբեք խնայած չէ իր նիւթական ու բարոյական զոհողութիւնը, ու դէպի այդ նպատակին նուիրուած ամեն ձեռնարկ և շարժում քաջալերած է։

Հայրենիքի կրթութեան հոգը իր ուսերուն վրայ առնող ամերիկահայը՝ սակայն՝ մոռցած է իր ուսերուն վրայ առնել և այս երկրի հայ մանուկներուն տոհմային կրթութեան հոգը, որ նոյնքան արժէքաւոր ու սահմանական էր։ Օտար հողի վրայ ծնած հայ մանուկներու թիւը այսօր հարիւրաւորներու կը հասնի, որոնք զրկուած են իրենց մայրենի լեզուի ուսուցումէն։ Գաղութները՝ շատ քիչ բացառութեամբ՝ անհոգ գտնուած են դէպի այս կարեւոր հարցը, որ ազգային գոյութեան հիմը պահպանելու միակ զօրաւոր խարիսխն է այս օտար միջավայրին մէջ։ Բացառութիւն կը կազմեն միայն Ուստր, Ֆրէզնօ, Ուէսթ Հօբօքըն և քանի մը այլ երկրորդական գաղութներ, որոնք արդէն բացած են հայ դպրոցներ պզտիկներու համար։ Ո՛րքան օգտակար գործ մը ըրած պիտի ըլլային ուրիշ գաղութներ ևս, եթէ ասոնց օրինակին հետեւէին։ Յաջորդ տարուայ մեր ներկայացնելիք համարատուութեան մէջ կը յուսանք թէ ամերիկահայուն սոյն թերութիւնը արդէն ջնջուած կը լինի։

Ամերիկահայ գաղթականութեան տնտեսական վիճակը վերջացող տարւոյն մէջ անցաւ գոհացուցիչ կերպով։ Երկրին արդիւնաբերութիւնը 1912-ին այնքան յաջող [illegible] առատ էր, որ նախագահական ընտրութիւնը նոյն իսկ անկարող դարձաւ հակազդել գործաւորական կեանքին վրայ, ու տնտեսական պայմանները չդժուարանալու [illegible] զկնի՝ միշտ գործ գտնուեցաւ աշխատաւոր բազուկներու համար։

Երկրին առատ բերքը (crop), կըսեն, առիթն եղած է այս աննախընթաց վիճակին։ Բայց ինչ պիտի լինի 1913-ին, երբ ռամկավարականներուն ձեռքն անցնի երկրին ղեկը, նախագահութենէն սկսեալ մինչև ներկայացուցչական ժողովը (congress), որուն կազմութեան մէջ արդէն մեծամասնութիւն կը ներկայացնեն։ Մօտ ատենէն [illegible]անները երեւան կուգան, ու մենք կրնանք [illegible] գաղափար մը կազմել այս երկրի տնտեսական ապագայ պայմաններու մասին, որուն հետ սերտօրէն կապուած է հայ գաղթականութեան տնտեսական կեանքը։

Քաղաքական տեսակէտով՝ արտաքոյ կարգի նորութիւններ չունեցանք նախորդ տարւոյն մէջ։ Կուսակցութեանց թիւը միայն նոյնը, ինչ որ էր ասկէ առաջ, բացի վերջերս կազմուած «Ազգային Միութիւն» մարմինէն, որ իր մէջ քաղաքական նպատակ ևս ունենալով՝ որոշ դերք պիտի բռնէ մեր քաղաքական ամպոտ ու մռայլ հորիզոնին վրայ։ Այսքան փոփոխութիւն միայն մեր հանրային քաղաքական գետնին վրայ, զոր արձանագրել կարեւոր նկատեցինք։

Ամերիկահայ կեանքի վրայ մեր տարեկան տեսութիւնը վերջացնելով՝ կը մաղթենք, որ յառաջիկայ տարին ասկէ աւելի շահեկան, աւելի խրախուսիչ ու մխիթարական պարագաներով պճնուած համարատուութիւն մը ներկայացնելու բաղդն ունենանք, ուր անհատական յաջողութեանց հետ արձանագրուած ըլլան և հանրային կազմակերպութեանց յաջողութիւնները։

Մաղաք Գ. Պէրպէրեան

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Վ. Ս. ԱԼԵՔՍԵԵՎ-ՄԵՍԽԻԵՎԻ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

Կիրակի, փետրվարի 10-ին, Թիֆլիսի Վրաց ազնուականների թատրոնում շատ շքեղ կերպով տօնվեց Վրաց բեմի գերասան Վլադիմիր Սարգիսովիչ Ալեքսէեվ-Մեսխիեվի բեմական գործունէութեան 30-ամեայ յօբելեանը։

Դահլիճը ծայրէ ի ծայր լիքն էր և ոչ մի ազատ տեղ չը կար։ Նախ քան վարագոյրը բարձրացնելը բեմի վրա հերթով շարվեցին շնորհաւորելու եկած անհամար պատգամաւորութիւնները, որոնց վերևում կանգնել էր երգեցիկ երկսեռ խումբը մի մասը ազգային վրացական տարազով։

Ուղիղ ժամը $12^1/_2$ ին բարձրանում է վարագոյրը, և բուռն ծափահարութեան տակ բեմի խորքից յօբելեարին առաջ է բերում ծերունազարդ գրող Ակակի Ծերեթելին, որ կանգնելով բեմի մէջ տեղում՝ հակիրճ ջերմ ողջունում է վաստակաւոր յօբելեարին։

Երգեցիկ խումբը օրկէստրի նուագածութեամբ երգում է «Մրաւալ ժամիէաը» և կանտատա Զ. Պ. Պալիէվի ղեկավարութեամբ։

Ապա յօբելեարն իր պատուաւոր տեղը նստելուց յետոյ սկսվում են շնորհաւորութիւնները, որոնք ընդունվում են անվերջ ծափահարութիւններով։

Առաջինը ուղերձ է կարդում յօբելեանը կազմակերպող Վրաց Դրամատիկական Ընկ. վարչութիւնը, որ և յանձնում է յօբելեարին արծաթեայ պսակ։

Այնուհետև հետզհետէ առաջ են գալիս և ողջունում ճառով կամ ուղերձներով՝ Կախեթիայի վրաց ազնուականութեան, Թիֆլիսի Վրացիների մէջ Գրագիտութիւն Տարածող Ընկ., Կովկասի ժահմէզական բարեգործ. ընկ., Պատմա-Ազգագրական Ընկերութեան, Վրաց դրական Ընկ., Ֆիլարմօնիկ Ընկ. ներկայացուցիչները։ Քաղաքային վարչութեան կողմից գեղեցիկ խօսքերով ողջունում է Ալ. Խատիսեան ընկերակցութեամբ վարչութեան անդամ Ժուրուլիի։ Հայ դրամատուրգ Շիրվանզադէն իր ողջոյնի մէջ յիշում է այն դէպքը, երբ 25 տարի առաջ հանգուցեալ ողբերգու Ադամեան տեսնելով յօբելեարի խաղը գուշակել է, թէ նա ապագայում կը դառնայ աչքի ընկնող դերասան և ինքն այդ մասին անձամբ յայտնել է Ալեքսէեվ-Մեսխիեվին ֆրանսերէն։ Հայ Դրամ. Ընկ. կողմից ուղերձ կարդաց ռուսերէն տ. Մամուլեան։ Նկարիչ Բաշինջաղեանն էլ իր մի գեղեցիկ նկարն էր ուղարկել յօբելեարին («Լուսնկայ գիշեր»)։

Խումբը դարձեալ երգեց «Մրաւալ ժամիէաը» և «Սամշօբլօ» ազգային երգը։

Դարձեալ շնորհաւորում են Զարէչնիի դրամատիք. խումբը, որ մատուցանում է պսակ. հայ դերասանական խմբի կողմից հայերէն ողջունում է Արմէնեան, որ վերջում արտասանում է մի գողտրիկ ոտանաւոր ֆրանսերէն. Վրաց Կուլտուր. Ընկ., Արքունական թատրոնի օպերային խմբի, (պսակ ևս), Արտիստական Ընկ. վարչութեան, Ժողովրդական Տան վրացական, ռուսական (պսակ), հայկական, ուկրայնցիների և ասորական սեկցիաների կողմից. Արքունական թատրոնի վերատեսուչ գնդապետ Թամամշեանի կողմից տրվում է ծաղկեայ պսակ։ Ողջունում են կրկին Բաթումի, Սուրամի վրաց դրամատիք. ընկ., Հալաբարի, Նադլաթէլի, Խարփուխի ժողովրդական ներկայացումներ կազմակերպող վրացական խմբերը։ Պէտք է յիշենք այստեղ, որ Հալաբարի սիրողների խումբը նուիրեց ի յիշատակ՝ Համլէտի գանգը արծաթապատ, իսկ «Նոր-կլուբի» վարչութիւնը ընծայաբերեց գեղեցիկ թանգարժէք թանաքաման իր պարագաներով ու քնարով՝ մեծ սեղանի վրա։

Երգեցիկ խումբը երգում է ազգային երգեր։

«Նոր-կլուբի» օրկէստրը ողջունում է տուշով։

Շնորհաւորում են ժողովրդական համալսարանի ընկերութեան կողմից Ըցխիլաձէ և Բ. Մկրտումեան, Բագուի, Գորու վրացի ազգաբնակութեան ներկայացուցիչները։ Փալաւանդաշվիլին մատուցանում է մի սալտակ, որի վրա վերին աստիճանի ճաշակով փորագրված է յօբելեարի պատկերը։ Ողջունում են Սղնախի վրացի հասարակութեան, կանանց ձեռագործի ընկերութեան, Գորու ժողովրդական համալսարանի ընկերութեան ներկայացուցիչները։

Մամուլի ներկայացուցիչներ՝ ռուսական «Театръ и Искусство»-ի կողմից Կօրեակօվ. «Մշակի» կողմից Գ. Միրաղեան (վրացերէն) և Ս. Եսայեան, որ շնորհաւորեց նոյնպէս յօբելեարին «Արօր» ամսագրի և «Աղբիւր-Տարազ» թերթերի կողմից ռուսերէն։ «Սախալխօ Գազէթի», «Մէցխալի», «Թեմի», «Նակադուլի», «Ջէջիլի», «Ջվէնի Դրօէբա», «Зак. Рѣчь», «Закавказье», «Т. Листокъ» թերթերի խմբագրութիւնների կողմից։ Երիտասարդ բանաստեղծ Կրիշաշվիլին արտասանում է յօբելեարին նուիրած իր ոտանաւորը, որը կրկնում է հասարակութեան պահանջով։ Ողջոյն՝ Մոսկվայի աստրական ինստիտուտի, Թիֆլիսի վրաց գիմնազիայի, Քութայիսի գիմնազիայի և այլ շատ ընկերութիւնների կողմից։

Դերասան Կոտէ Մեսխին ցոյց է տալիս շնորհաւորական հեռագիրների մի հաստ կապոց, որից կարդում է միայն Պետական Դումայի անդամներ Չխէիձէի, Չխէնկէլիի, Գեգէչկօրիի, Իշխ. Երիսթավի, Իշխ. Աբխազիի հեռագիրները։ Կանանց կուրսերի ներկայացուցիչները տալիս են գեղեցիկ ընծայ։

Խումբը դարձեալ երգում է ազգային երգեր երաժիշտ Սուլխանաշվիլիի ղեկավարութեամբ՝ սրա հեղինակութիւններից։

Վերջում բոլոր շնորհաւորութիւններից, ողջոյններից ու ուղերձներից յետոյ խօսեց ինքը յօբելեարը։ Նրա ասածի էութիւնը այն էր, որ նա չափազանց զգացված է միահամուռ ողջոյններից, սակայն այդ ամենը նա մի տեսակ շռայլ է համարում, որովհետև խօսքից էականը գործն է։ Այս տեսակէտից նա բարոյական պարտականութիւն է դնում վրաց հասարակութեան վրա ամեն կերպ պաշտպանել մայրենի բեմը և մասնաւորապէս խրախուսել իր 4 ընդունակ ու շնորհալի աշակերտներին՝ Նինա Դաւիդաշվիլիին, Նինա Չխէիձէին, Իօսիֆ Զարդալիշվիլիին և Շալիկաշվիլիին։

Այդպիսով ցերեկվայ հանդէսը աւարտվեց ժամը 5 ի մօտերը։

Երեկոյեան ժամը 8-ին ներկայացվեց կրկին վրաց թատրոնում «Ուրիէլ Ակօստայի» 4 րդ գործողութիւնը, որի մէջ յօբելեարը կատարում էր Ակօստայի դերը։ Այստեղ միջանկեալ ընդգծենք Բէն Ակիբայի դերում Գ. Միրաղեանի շնորհալի խաղը։

Ցետոյ դրվեց «Քինի» 3-րդ գործողութիւնը. յօբելեարը կատարում էր Էդմոնդի դերը։

Իսկ երրորդը խաղացվեց «Սամշօբլօյի» (Հայրենիք) 5-րդ արարուածը, որի մէջ յօբելեարը հանդէս եկաւ Լէվանի դերում։

Այնուհետև օրկէստրի նուագածութեամբ և Օվէրլօյի ղեկավարութեամբ տեղի ունեցան պլաստիկ պարեր։

Աշխոյժ ցոյց տրվեց կենդանի պատկեր։

Դրանից յետոյ կրկին եղան շնորհաւորութիւններ։ Վրաց դերաս. խմբի կողմից Աբաշիձէն կարդաց ուղերձ. և տուեց պսակ ու ընծայ։ Ուղերձներ կարդացվեցին Քութայիսի վրաց դրամ. ընկ., «Մօգզաուրի» ընկ., վրաց դրամատիկ. դասընթացքների կողմից։ Երգիչ Նանօբաշվիլին երգեց երկու ֆրանսերէն և մի վրացերէն երգ։ Ողջունեցին բեմիսեոր Շալիկաշվիլի, Զարդալիշվիլին և այլք։

Կարդացվեցին շնորհաւորական հեռագիրներ իշխ. Պ. Թումանովից և Պետ. Դումայի անդամ Գեգօվանիից, Վ. Գունիայից և այլն։

Վերջում դարձեալ յօբելեարը յայտնեց սրտանց շնորհակալութիւն հասարակութեան. յիշեց Երիստովին և իշխան Իլիա Ճավճավաձէին (որի յիշատակը յարգվեց յոտնկայս), որոնց նա պարտական է իր բեմական գործունէութեան համար իբրև առաջինը այդ ասպարէզում կանգնեցողների։ Անհուն երախտիք յայտնեց իր ընկեր դերասաններին և դերասանուհիներին, որոնց յորդորեց տոկունութեամբ շարունակել իրանց ծանր գործը, համոզված լինելով որ վրացի ժողովուրդը կը գնահատէ նրանցից իւրաքանչիւրին։

Ժամը 1-ից անց թատրոնի ճաշի դահլիճում կայացաւ բանկէտ ի պատիւ յօբելեարի, որ տևեց մինչև առաւօտ և ուր արտասանվեցին շատ ջերմական ճառեր։

Այսպէս տօնվեց տաղանդաւոր և վաստակաւոր Ալեքսէեվ-Մեսխիեվի բեմական գործունէութեան յօբելեանը։ Այո, վրացի ազգը գիտէ ըստ արժանւոյն գնահատել իր գործիչներին։

Ն.

Ա. Դ. ՎԵԱԼՑԵՎԱ

Պետերբուրգ, 5 փետր.

Երէկ երեկոյեան, ժամը $5^1/_2$-ին, անցաւ յաւիտենականութեան գիրկը ռուս արտիստուհի Անաստասիա Դմիտրեվնա Վեալցէվան։

Այդ անունը յայտնի է ոչ միայն Պետերբուրգում, Մոսկվայում, այլ և ամբողջ Ռուսաստանում, ուր կայ ինտելիգենտ, կիսաինտելիգենտ, որի համար թանգագին են երգի ելևէջները, որը ընդունակ է սիրելու, տանջվելու, մտածելու ու կրակի պէս բոցբոցվելու...

Գիւղացի աղջիկ, առանց որևէ կրթութեան, 13 տարեկան հասակից նա մտնում է կէնվում մի խմբի մէջ, այնտեղ երգում է, ապա այնտեղից անցնում է գաւառական քաղաքներ, այնտեղից մայրաքաղաք՝ Պետերբուրգ, ուր տեղական մի թատրոնում երկրորդական դերեր կատարելով՝ կատարելագործում է իր ձայնը, իր ինքնակըրթութիւնը, արուեստը և հասնում է այն փառքին, որը այսօր նրան շրջապատել է։

Վեալցէվայի անունը դնել մի աֆիշայի վրա՝ արդէն բաւական էր, որ թատրոնի, հասարակական որևէ մի հիմնարկութեան դահլիճում, ուր և այդ լինէր, արդէն ոչ միայն տոմսակները վաճառվէին սկսած առաջին №-ից մինչև վերջինը, այլև խրնդրէին, աղաչէին, որ գոնէ թողնեն կանգնած լսել նրա երգը, կանգնած նայեն նրա բացվող շրթունքներին, որոնցից պիտի հնչեն այն դիւթիչ ձայները, որը կլանելու են մարդու սիրտը, հոգին։ Նրա երգը, նրա միմիկան, նրա երգելու ձևը՝ եղանակն արդէն մարդու մտքից վեր էին հանում առօրեայ հոգս ու կարիքի ցաւը, և կարծես մարդ վերստեղծվում էր, վերածնվում էր, մոռանում էր ցաւոտ աշխարհում ապրելն ու սաւառնում էր, ճախրում արտիստուհու երգի հետ ազատ եթերում։

Ռուս թերթերից մի քանիսը շատ ճիշդ են նկատում, որ արտիստուհու այդքան մեծ անուն հանելու, փառքի արժանանալու գաղտնիքը ոչ այնքան թաքնվում է նրա երգի հոգեբանութեան մէջ, այլ այն ձևի, կերպի մէջ, ինչպէս նա երգում էր։ Նա երգում էր ոչ իբրև արտիստուհի, որի պաշտօնն է երգելը, այլ երգում էր այնպիսի մի ձևով, որ կարծես թէ նրա երգի ամբողջ ելևէջը իր սրտի, հոգու ու մտքի ելևէջն է. նա երգում էր՝ ամբողջացած իր երգի մէջ, նրա դէմքին փայլող ժպիտը միանգամայն կախարդում էր, դէպի ինքը՝ արտիստուհին էր քաշում ոչ միայն տղամարդկանց, այլ նոյնիսկ կանանց։ Թէ տղամարդիկ, թէ կանայք նրա առաջ ծունր էին դնում, երկրպագում էին նրան, սիրում էին ու յարգում նրան. և այդ սէրը, յարգանքը անկեղծ էին, սրտի ու հոգու խորքից էին. և այդ էր պատճառը, որ երէկ կայծակի արագութեամբ թռաւ ամբողջ Պետերբուրգի, ապա Ռուսաստանի խորքերը՝ նրա մահվան բօթը։

Պետերբուրգի մի փողոցից սկսած մինչև միւս փողոցը՝ անցնող չը կար, որի բերանին Վեալցէվայի անունը չը լինէր. բոլորն ախ ու վախ էին անում, հառաչում, միմեանց պատմում նրա կեանքից փշրանքներ։

«Новое Время» լրագրի խմբագրատան պատուհանում դրված էր հանգուցեալի մեծադիր պատկերը, և ամբողջ փողոցը լցված էր ամբոխով. բոլորն էլ նայում էին պատկերին ու հառաչում։

Նրա երգած ռօմանսները, գնչուական երգերը անջնջելի ազդեցութիւն էին թողնում ունկնդիրների վրա։

Հանգուցեալը աշակերտել է Դաւիդօվին (Կարապետեան), որի հովանաւորութեան տակ այնքան բարձրացաւ, որ իր ուսուցչից շատ և շատ առաջ գնաց թէ նիւթապէս և թէ բարոյապէս։

Հանգիստ նրա ոսկորներին։

Ալ. Բեեռեան

ԿՈՕՊԵՐԱՑԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

Այժմս, երբ տիրում է կեանքի անասելի թանգութիւն և կենսական անհրաժեշտ մթերքների բոլոր տեսակներն ևս անցնում են կեղծիքների և խարդախութիւնների անապատ բովից, երբ գիւղերում աշխարհ գիւղերում թագաւորում է հողի ընդհանուր պակասութիւն, իսկ քաղաքներում աշխատանքի բացակայութիւն և, որպէս ուղղակի հետևանք այդ անպատ երևոյթների, ապրուստը կրկնակի կերպով դժուարանում է, այսպիսի հանգամանքներում պէտք է ուրախութեամբ արձանագրել և մխիթարական համարել այն, որ մեզանում—թէ գաւառներում և թէ քաղաքներում—առանձին ուշադրութեամբ և հետաքրքրութեամբ ինչպէս գրագիտութեան, նոյնպէս և հասարակական ընկերակցութիւնների միջոցով հետևում են կօօպերացիայի գործին և ամեն ջանք գործ են դնում նրա գաղափարը ժողովրդի լայն խաւերի սեփականութիւն դարձնելու։

Այս դէպքում վրաց մամուլը պատուաւոր տեղ ունի գրաւած։

Թիֆլիսում «Սախալխօ Գազէթի» լրագիրը, «Մօսավալի» և «Կլդէ» շաբաթաթերթերը, իսկ Քութայիսում «Սասօֆլօ Գազէթի» գիւղացիութեանը և «Շրօմիս Կավշիրի» կօօպերացիային նուիրված նոյնպէս շաբաթաթերթերը մասնագիտական առանձին յօդուածներ նուիրելով այդ խնդրին՝ իրանց ընթերցողներին տալիս են ամփոփ տեղեկութիւններ կօօպերացիայի զանազան ճիւղերի թէ մեր և թէ օտար երկրներում ունեցած նշանակութեան և շարժումների մասին։

«Շրօմիս Կավշիրին» (աշխատանքի միութիւն), օրինակ, որ շարունակութիւնն է «Կօօպերացիա» շաբաթաթերթի, լոյս է տեսնում կօօպերացիագէտ և նրան նուիրված Իւս. Գաբիլայայի խմբագրութեամբ և Քութայիսի «Պրօգրեսս» սպառողական միութեան հրատարակութեամբ, ամբողջապէս նուիրված է այդ գործին և նրա լոյս տեսած հինգ համարները լցված են կօօպերացիային նուիրված բազմակողմանի յօդուածներով և գործնական խրատներով։

Թերթն էլ չէ չեշտում է, եղած փորձերն էլ ասում են սակայն, որ կօօպերացիան, որպէս այդպիսին, այնքան լուրջ և, կարելի է ասել, բացի մասնագիտութիւնից նաև զօհողութիւն ևս պահանջող նուրբ գործ է, որ շատ հեշտութեամբ ենթարկվում է անաջողութիւնների, եթէ նրանով հետաքրքրվողների մէջ բացակայում է սիրած գործին խակալէս գործով, բայց ոչ խօսքով նուիրվելու եւ, որ աւելի գլխաւորն է, համբերատարութեամբ առաջ տանելու գաղափարը։

Ունենալ հաստատված կանօնադրութիւն, նոյնիսկ սկսած գործով, դա դեռ ևս գրաւական չէ գործի կատարեալ աջողութեան, եթէ նրա շրջապատը տոգորված չէ գործի բաղդով հետաքրքրվելու անկեղծ եռանդով։ Եւ հէնց նոյն այդ գործի շահը պահանջում է, որ ամեն մէկը, ով կը կամենայ կօօպերացիա հիմնել, անպատճառ ի նկատի ունենայ այդ։

Քութայիսի «Պրօգրեսս» սպառողական միութիւնը քաղաքի առաջնակարգ փողոցներից մէկի վրա բացել է սպառողական մեծ խանութ, կենսական բոլոր տեսակի հարկաւոր մթերքներով։ Այդ նոյն միութիւնը այնտեղի ժողովրդական համալսարանի օգնութեամբ բացել էր կուրսեր՝ ցանկացողներին կօօպերացիայի վերաբերեալ անհրաժեշտ տեղեկութիւններ տալու։

Միութիւնը իր նախաձեռնութեամբ հիմնել է սպառողական միութիւնների բիւրօ, որի նպատակն է յարաբերութեան մէջ մտնելով խոշոր ֆիրմաների և հիմնարկութիւնների հետ՝ ձեռնտու պայմաններով ստանալ ապրանք։

Բիւրօյի մէջ մտնում են Քութայիսի, Աբաշի, Մաթխօջի և Օփիզվիրի սպառող միութիւնները։ Կարող են մտնել և ուրիշ միութիւններ 10 ր. անդամավճարով։

Այսքան լաւ հիմքերի վրա դրված «Պրօգրէսսն» էլ սակայն լայն համակրութիւն չէ գտնում տեղային գոնէ գիտակից մասի կողմից։ Եւ նրա բերան «Շրօմիս Կավշիրի» թերթի մէջ տպված «Աւելի, աւելի գիտակցութիւն» յօդուածի հեղինակ Գր. Գվէլէսիանին ահա թէ ի միջի այլոց ինչ է ասում միութեան խանութի և ինտելիգենցիայի մասին։

«Պատահմամբ ձեռքս ընկան «Պրօգրէսս» միութեան խանութի մատեանները, որոնցից տեղեկացայ, որ կենսական բոլոր տեսակի հարկաւոր մթերքներ ծախող այդ մեծ խանութը մի շաբաթվայ ընթացքում չէ ունենում այնքան առևտուր, որքան մի նոյնանման մասնաւոր խանութ ունենում է մի օրվայ մէջ։

«Ի՞նչ է սրա պատճառը։ Ապրանքը վատ է. կամ գուցէ թանգ է։ Ոչ մէկը և ոչ էլ միւսը։ Մեղաւորը անգիտակցութիւնն է ընդհանրապէս, իսկ մասնաւորապէս անգիտակցութիւնը նրանց, որոնք իրանք պէտք է գիտակցութիւն և գիտութիւն մտցնեն ժողովրդի մէջ։

«Երևակայեցէք, ընկերութիւնն ունի 320-ից աւելի անդամներ, որոնց մի մասը ինտելիգենտներ։ Եւ այդ անդամների մեծամասնութիւնը զանազան անհիմն պատրուակներով խուսափում է ընկերութեան խանութից և առևտուր է անում մասնաւոր խանութներում։

«Ո՛չ, պարոններ, անհիմն են ձեր բերած պատճառաբանութիւնները. մեզ պակասում է գիտակցութիւն։ Այլապէս ինչ նշանակութիւն կարող են ունենալ այն փոքրիկ արգելառիթները, ինչպիսիք են՝ «խանութը հեռու է, ծառան չէ գնում, որովհետև ընկ. խանութից գողանալ չէ լինում» և այլն. մեզ պակասում է գիտակցութիւն դէպի գործի նշանակութիւնը։ Այլապէս ինչ նշանակութիւն կարող են ունենալ գիտակից մարդկանց համար այս անշան արգելառիթները, երբ մեր առաջ կանգնած է ժողովրդական մեծ գործի մահու և կեանքի խնդիրը։ Կօօպերացիական գործը հիմնելիս սկզբում հարկաւոր է օգնել, որպէսզի նա ամրապնդվի, իսկ այնուհետև, ամրապնդվելուց յետոյ, նրան ոչ ոք քանդել չէ կարող. ուստի օգնել հարկաւոր է գործի սկզբում. նա առանց այն էլ շատ հակառակորդներ ունի և մինչ իրանք անդամներն էլ պիտի մնան իրանց սեփական գործին հարուած հասցնողներին»։

Հապա ի՞նչ պէտք է լինի մեր գիւղական նորածիլ կօօպերացիաների դրութիւնը, ուր ոչ ինտելիգենցիա կայ և ոչ էլ մասնագէտ ղեկավար, որը կարողանար գործը ոտքի կանգնեցնել և յանձնել ժողովրդին։

Ահա թէ ինչու անհրաժեշտ է դառնում, որ այդ գործով հետաքրքրվող և ղեկավար տարրերը կրկնապատկեն իրանց եռանդը և ցոյց տան աւելի լուրջ վերաբերմունք ժողովրդին ինքնօգնութիւն ուսուցանելու եկող գործը ասուր հիմքերի վրա դնել։

Ի. Մկրտումեան

ՑՈՒՑԵՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԻՒՂԻՑ

Փոխադարձ վարկի ընկ. Ղազախում

Ղազախ, 5 փետրվարի

Վաղուց էր, որ արծարծվում է Ղազախ քաղաքում մանր վարկի ընկերութիւն բանալու միտքը, որը անցեալ յունվար ամսին մի ժողով ևս ունեցանք և հարցը համարեա դրված էր իրական հողի վրա, երբ նոր հարց մէջտեղ եկաւ։

Որովհետև մանր վարկի ընկերութիւնը միայն արհեստաւոր դասի համար կարող էր նպաստաւոր լինել և վաճառական դասը իր ուզածը չէր գտնի դրա մէջ, ուստի վերջիններս բաժանվեցին և միութիւն

կազմելով մանմեդականների հետ՝ ամսիս 2-ի բազմամարդ ժողովում որոշեցին բանալ փոխադարձ վարկի ընկերութիւն։

Նախագահ ընտրվեց Մամէդ էֆ. Եազուբով, իսկ ընկերութեան հաստատութեան մասին ֆինանսների մինիստրին դիմելու և իրաւունք ձեռք բերելու գործը յանձնարարվեց Գէորգ Վարդանեանին, որը և գործի անցաւ։

Հետեւեալ օրը անդամների թիւը հասաւ մօտ 150-ի, իսկ հիմնական դրամագլուխը 20,000 րուբլու։

Արհեստաւորներին օգնութեան գալու համար, շուտով ժողով կունենանք մանր վարկի ընկերութիւն ևս բանալու գործը սկսելու։ Զաք. ք. Ապրեսեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Թիֆլիսի վաճառականութիւնը Ա. Միլեանի նախագահութեամբ նիստ կայացնելով վճռեց Ռոմանովների Տան յօբելեանի առիթով ներկայ լինել փետրվարի 21-ին Երևանեան հրապարակի վրա կայանալիք ընդհանուր հոգեհանգստին, հրավառել տօների օրերում Վաճառականական Ընկ. տունը Բեհբութեան փողոցի վրա, և ի յիշատակ յօբելեանի հիմնել երկու թոշակաւորի տեղ Թիֆլիսի առևտրական և Մանթաշեան դպրոցներում։

— Ռոմանովների Տան յօբելեանի առիթով կովկ. ուսումն. շրջանի հոգաբարձու Ռուդոլֆը Պետերբուրգ կը մեկնէ փետրվարի 14 ին։

— Կիրակի առաւօտեան Պետերբուրգ ճանապարհվեցին Ռոմանովների Տան յօբելեանի առիթով ամենահպատակ զգացմունքներ արտայայտելու Թիֆլիսի վրաց ազնուականութեան կողմից նահանգական պարագլուխ իշխան Աբխազի և գաւ. պարագլուխ իշխան Պաւլ Թումանովը։

— Թիֆլիսում փետրվարի 10-ին, կիրակի, վախճանվեց հայազգի գեներալ-մայոր իշխան Արսէն Իվանովիչ Բեհութեանը 79 տարեկան հասակում։ Հանգուցեալը մասնակցել է և ազգային գործերին, վարել է Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձուի, Մուղնու եկեղեցու երեցփոխի պաշտօնները ամենադժուարին ժամանակներում։ Եղել է նաև Թիֆլիսի դումայի ձայնաւոր, Զուբալովի Ժողովրդական Տան շինութեան մասնաժողովի, ինչպէս և տուրքերի բաշխման մասնաժողովի նախագահ։ Բարի և համեստ ծերունի էր նա և վայելում էր ընդհանուր յարգանք հասարակութեան բոլոր խաւերի մէջ։

— Կիրակի, փետրվարի 10-ին, Քամոյեան եկեղեցում կայացաւ հոգեհանգիստ հանգուցեալ պրօֆ. Գրիգոր Խալաթեանի յիշատակին, նրա մահվան տարեդարձի օրը։ Հոգեհանգստին շատ քիչ անձինք էին ներկայ հայ ինտելիգենցիայից, մասաւանդ փայլում էին իրանց բացակայութեամբ Հայ Գրողների Ընկ. անդամները, ինչպէս առհասարակ հայկական կուլտուրական հիմնարկութիւնների ներկայացուցիչները, բացի Ազգագրական Ընկերութեան, «Մշակի», «Արօրի» և «Տարազի» խմբագրութեան ներկայացուցիչներից։

— Կովկ. ուսումն. շրջանի հոգաբարձուն փետրվարի 8-ին փոխարքային ներկայացրեց Թիֆլիսում պօլիտեխնիկում բանալու նախագիծը, որը կոմսից գտաւ հաւանութիւն։

— Կովկասի փոխարքան կարգադրեց ոստիկանապետին և Թիֆլիսի նահանգի գաւառապետներին անմիջապէս վերադարձնել տէրերին ի պահ տրված բոլոր որսորդական հրացանները։

— Ծերունի, թոյլ ու ժամանակաւորապէս աշխատելու ընդունակութիւնը կորցրած վարժուհիների ապաստարանի կառուցումը աւարտելու համար կոմսուհի և կոմս Վօրօնցօվ-Դաշկօվներից նուէր է ստացվել 400 րուբլի։

— Ամսիս 9-ի երեկոյեան ժամը 8-ին քաղաքային դումայի նիստերի դահլիճում կայացաւ քաղաքային վարչութեան ծառայողների ժողովը ընտրելու առաջիկայում հիմնվելիք էկօնօմիական սպառողական ընկերութեան համար վարչութեան անդամ, փոխ-անդամներ և վերստուգիչ յանձնաժողովի անդամներ։ Ժողովը, որին մասնակցում էին թւով մօտ 130 անդամներ, սկսվեց Ա. Խարազեանի նախագահութեամբ և քարտուղարութեամբ Խախանովի։ Կանոնադրութիւնն ու գրքոյկները տպագրութեան տալու հարցը նորընտիր վարչութեանը թողնելուց յետոյ, ժողովն անցաւ ընտրութիւններին։ Ընտրութիւնը քուէտուփերով հետեւեալ արդիւնքը տուեց. ընտրվեցին վարչութեան անդամներ՝ Ռօխլին, Ա. Խարազեան, Լեւինեան, Սաղաթելեան, Կեդրօվ, անասնաբոյժ Օհանջանեան, Վասիլիէվ, ուսուցիչ Փիրումեան, Ա. Օհանէսեան։ Փոխ-անդամներ՝ Ստարօսելսկի, Դաշտոյեան, Կ. Զօրաբեան։ Վերստուգիչ յանձնաժողովի անդամներ՝ Կաճկաճեան, Բաղրամեան, Զուրաբեան, Գրիմբէրգ, Զեպլօկօլէնկօ, Ա. Շահվերդեան, Զանազեան և Լօմիձէ։ Վերջին երեքը՝ վերստուգիչ յանձնաժողովի փոխ-անդամներ։ Նիստը փակվեց ժամը 11-ին։

— Կիրակի երեկոյեան, Հ. Բ. Ընկ. դահլիճում, հայ գրող Լէօն կարդաց մի դասախօսութիւն «Հայերը, քիւրդերը և նրանց յարաբերութիւնները» թէմայով։ Պէտք է ասել, որ դասախօսը չէր մշակել իր նիւթը որոշ սիստեմով, ուստի և նա յարուցեց բաւական խիստ քննադատութիւններ ժողովականների կողմից և նշաւակվեց իբրև մի անկապ և անխնամ դասախօսութիւն։

— Հայուհեաց Որբախնամ Ընկերութեան վարչութիւնը խնդրում է մեզ տպել, որ ինքն ստացել է «Մշակ» լրագրի միջոցով՝ հանգուցեալ բժ. Ալ. Ղազազեանի դագաղի վրա պսակ դնելու փոխարէն, Դշխուհի և Առաքել Մելքումեաններից 20 ր., եղբարք Չիլինկարեաններից 25 ր., Հոփսիմէ և Յակոբ Վարդանեաններից 25 ր., եղբարք Բաղդասարեաններից 25 ր.։ Ստացել է նաև Զարմայր Սուվանեանից հանգուցեալ Զուրաբ Լ. Կոստանեանի դագաղի վրա պսակ դնելու փոխարէն 5 ր.։ Վարչութիւնը բոլոր նուիրատուներին յայտնում է իր շնորհակալութիւնը։

— Պետերբուրգում նախկին քննիչ Լըժինը երկրորդ անգամ ենթարկվեց բժշկական քննութեան։ Լըժինը տուեց բացատրութիւններ և հերքեց այն մեղադրանքը, թէ դիտաւորեալ կերպով է խարդախութիւններ կատարել «Դաշնակցութեան» գործի մէջ. գուցէ լարված աշխատանքից եղել են սխալներ։ Էկսպերտները գտան Լըժինին հիւանդ սակաւարիւնութեամբ, նեվրաստէնիայով և պրօգրեսիվ անդամալուծութեան նշաններով։ Բժիշկներից մինը միայն պնդում էր, թէ Լըժինը կատարելապէս առողջ է։ Քննութեան արձանագրութիւնը ուղարկվեց սենատի միացեալ ատեանին, ուր փետրվարի 16-ին քննվելու է գործը դադարեցնելու հարցը։

— Յունվար ամսվայ ընթացքում, ինչպէս երևում է ոստիկանապետի տեղեկութիւնից, Թիֆլիսում տեղի են ունեցել 114 յանցագործութիւններ։

— Թիֆլիսի քաղաքային ոստիկանութեան գրագիր Վայլօն պաշտօնից արձակվում է, որովհետև քննութիւն է նշանակվել նրա վրա զանցառութեան համար։

— Տեղական բոլոր ռուս թերթերը արդէն մանրամասնութիւններ են հաղորդում Թիֆլիսի Նորակառոյց սպանդանոցի գործում տեղի ունեցած զեղծումների մասին, որոնց մասնակից են իբրև թէ մի քանի քաղաքային ծառայողներ և ձայնաւոր Սուլաբերիձէն։ Վերստուգիչ յանձնաժողովը յիշեալ զեղծումների գործը քննում է ըստ էութեան։ Երէկ այդ գործի մասին պէտք է զեկուցվէր դումայի նիստում։ Հետեւանքը կը հաղորդենք։

— Մայրաքաղաքի թերթերից մի քանիսը նորից խօսելով նախկին քննիչ Լըժինի մասին՝ յայտնում են, որ ամենայն հաւանականութեամբ նրա գործը կը դադարեցվի ընդ միշտ։

— «Р. Молва»-ն մի հետաքրքրական տեղեկութիւն է հաղորդում, թէ իբր բալկանեան պատերազմից առաջ Պարիզի բորսային գործակալ Ռօզենբէրգ ընկերակցութիւն կապեց նախկին մինիստր Դուբրէֆի և մի յայտնի չերնօգօրցի բարձրաստիճան աստիճանաւորի հետ, որ ամենաճիշդ կերպով Ռօզենբէրգին տեղեկացրեց պատերազմը սկսելու ժամանակի մասին։ Ռօզենբէրգը և Դուբրէֆը սկսեցին առանց բոսկի իջեցնել ակցիաների—գլխաւորապէս Բագուի—գները և այդպիսով նրանք շահեցին աւելի քան 60 միլիօն ֆրանկ։

ԼՈՒՐԵՐ ԷՋՄԻԱԾՆԻՑ

— Թիֆլիսի նորահաստատ առաջնորդ Մեսրոպ եպիսկոպոսը շարունակ զբաղված է մատենադարանը կարգի դնելու, որպէսզի կարողանայ յանձնել իր յաջորդին։ Շնորհիւ այն սիստեմի, որով սրբազանը կարգաւորել է ձեռագիրները և գրքերը մատենադարանի երկաթապատ պահարաններում, նրա յաջորդը առանձին դժուարութիւն չի ունենայ կառավարել մատենադարանը։

Մինչև այժմ դեռ չէ ստացված սինօդում Մեսրոպ սրբազանին Թիֆլիսի առաջնորդ նշանակվելու պաշտօնական գրութիւնը, թէև նշանակումը արդէն պաշտօնական լրագրում յայտարարված է։ Սակայն Եփրեմ սրբազանի՝ Թիֆլիսի թեմի կառավարչի պաշտօնից արձակման և սինօդի անդամ նշանակվելու հրամանը դեռ մինչև այժմ չէ յայտարարված և լրագրում։ Այդ պատճառով, հազիւ թէ Մեսրոպ սրբազան կարողանայ փետրվարի վերջերից առաջ լինել Թիֆլիս։

— Ցօվյանեան-Մարիամեան դպրոցի նոր հոգաբարձութեան հաստատութեան կոնդակը արդէն տրվեց։ Դիւանական խորհուրդը որքան էլ ըստ բարոյականին ուզեց է պահել Ա. Բաբեանի վարմունքը, բայց ըստ ձևականին խախտումն չը գտնելով՝ եկել է այն եզրակացութեան, որ հիմք չը կայ բեկանել ընտրութիւնները։ Աւելի շուտով, թէ ըստ բարոյականին և թէ ըստ ձևականին, կարելի էր և չը պէտք է հաստատվէր Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձութեան ընտրութիւնը, քանի որ սինօդը մինչև այսօր չէ քննել իր անդամ Մաթէոս վարդապետի կատարած բէվիզիան, որի մէջ Մաթէոս վարդապետը ցոյց է տալիս, որ հոգաբարձութիւնը ծախսել է ինքնագլուխ, նախահաշւից դուրս, 180,000 ր., և այդ ինքնագլուխ ծախսերը գոցելու համար ձեռնամուխ է եղել անձեռնմխելի գումարներին։ Իր գործերի մէջ ունենալով այդպիսի մի պաշտօնական դօկումենտ, պախարակող հոգաբարձութեան գործունէութիւնը, սինօդը պիտի հոգ տանէր, որ գատապարտելի գործունէութիւն ունեցող հոգաբարձութիւնը չը հաստատվէր և դրանով առաջն առած լինէր նմանօրինակ ապօրինութիւնների յաջորդ հոգաբարձութիւնների կողմից։ Ի՞նչ միտք ունի ուղարկել սինօդի անդամին բէվիզիա կատարելու և ապա անուշադիր թողնել բէվիզիայի արդիւնքը։

— «Մշակի» մէջ հաղորդված այն լուրը, թէ էջմիածնապատկան 5 գիւղերը, որոնք, նոր օրէնքի համաձայն, պէտք է անցնեն ի սեփականութիւն գիւղացիների և գնահատված են միայն 210,000 րուբլի, մասամբ միայն ճիշդ է։ 210,000 ր. գնահատված է միայն այդ գիւղերի վրա էջմիածնի ստացուի ունեցած թիւլի իրաւունքը, իսկ հողերը առանձին պէտք է գնահատվեն և այդ գնահատութիւնը կը լինի մօտ 800,000 ր., այնպէս որ դրամական հատուցումն էջմիածինը կը ստանայ 5 գիւղերի համար մօտ մի միլիօն րուբլի։ Բայց դրանից՝ հողերի մի երրորդական մասը կը տրվի իրան ի սեփականութիւն։

— Նոր-Նախիջևանցի Սարգիս Խրճեան անունով մի հարուստ անցեալներում կտակել է 100,000 ր. գումար, որ Նոր-Նախիջևանում կամ ս. Խաչ վանքում կառուցվի մի գիւղատնտեսական դպրոց, հայերի համար, այն պայմանով սակայն, որ եթէ մինչև 3 տարի կտակակատարները չիրագործեն նպատակը, այնուհետև կտակած գումարը պէտք է դրվի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի տրամադրութեան ներքոյ զարգացնելու կրթական նպատակով։

ԳԻՏՈՒԹ.. ԳՐԱԿԱՆ.. ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Ժողովրդական Տան թատրոնում

Կիրակի, փետրվարի 10-ին, Ժողովրդական Տանը հայկական սեկցիայի հերթական ներկայացմանը խաղացին Ալ. Աբէլեանի «Մարվող ճրագներ» 3 գործ. դրաման և Գ. Սունդուկեանի 1 գործ. «Օսկան Պետրովիչը էն կինքումը» կատակերգութիւնը։

«Մարվող ճրագների» մէջ Յակոբի դերում հանդէս եկաւ պ. Թորոսեան, որը իր մտածված և լուրջ խաղով տուեց իր դերին համապատասխան տիպ, որի համար և վաստակեց բուռն ծափեր։

Տէր Առաքելեան կատարում էր հարբեցող որդու՝ Սերոբի պատասխանատու դերը. նա այս անգամ էլ, ինչպէս միշտ, կատարեց իր ստանձնած դերը բարեխղճօրէն և թողեց լաւ տպաւորութիւն՝ արժանանալով հասարակութեան օվացիաներին։

Զափազանց տիպիկ էր սափրիչ Մինասի դերում պ. Սարեանը։

Մարթայի դերում տիկ. Ցասմիկի խաղը թոյլ կարելի էր համարել։ Նրանից, իբրև դերասանուհուց, աւելին կարելի էր պահանջել։

Միւսներից՝ տիկ. Սօֆիկ (Աննա) և պ. Ահարոնեան (Ներսէս) լաւ էին սովորել իրանց դերերը, բայց չէին ուսումնասիրել նրանց։

Վերջում՝ «Օսկան Պետրովիչը էն կինքումը» կատակերգութեան մէջ Օսկանի դերում Փիրումեան և մեծ սատանայի դերում Տէր-Առաքելեան իրանց խաղով գուարճութիւն պատճառեցին թատրոնի դահլիճը ծայրէ ի ծայր լցրած հասարակութեան։

Ցաւալի է արձանագրել, որ, ինչպէս միշտ, այս անգամ էլ հասարակութիւնը իրան լաւ չէր պահում, կարգապահութիւնը բացակայում էր։

Վելումեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Բաթում, 6 փետրվարի

Ներկայ փետրվար ամսի 4-ին Թիֆլիսում տօնվեց հայ դրամատիկական խմբի անդամ դերասան Աբդակ Ցարութիւնեանի բեմական գործունէութեան 25-ամեայ յօբելեանը, իսկ ամսիս 13-ին նոյնպէս տօնվում է Բագուի հայ դրամատիկական խմբի անդամ դերասանուհի տիկ. Փառանձեմի 30 ամեայ յօբելեանը։

Տեղիս թատերասիրաց խումբը ցանկանալով որևէ կերպով ձայնակցել յիշեալ երկու դերասանների հայ բեմին մատուցած երկարամեայ ծառայութեան յօբելեաններին, որոշեց դերասան Մ. Ալիխանեանի և դերասանուհի տիկ. Անահիտի մասնակցութեամբ, ներկայ փետրվարի 13-ին, չորեքշաբթի օրը, տեղիս Երկաթէ Թատրոնում տալ մի հանդիսաւոր ներկայացում։

Ներկայացման համար յատուկ հրաւիրված է յօբելեարներից մէկը՝ Ա. Ցարութիւնեանը։

Ցայտնելով այս մասին յանձնաժողովս խնդրում է հայ հասարակութեանը՝ աջակցել նրանց բարոյապէս և նիւթապէս՝ արժանաւոր կերպով վարձատրելու նրանց արդիւնաւէտ գործունէութիւնը։

Շնորհաւորական ուղերձներ, նաև դրամական նուէրներ հասցնել յանձնաժողովիս անդամ-գանձապահ Աշոտ Մնդոյեանին հետեւեալ հասցէով. Батумъ, уголъ Греческой и Торговой ул.

Յանձնաժողովի նախագահ՝

Գր. Գրիգորեան

Անդամներ՝ Աշոտ Մնդոյեան, Թադէոս Պետրոսեան, Միք. Ալիխանեան, Օհանջան Մարութեան

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

— Չաթալջայի զօրքերի օֆիցէրները պահանջում են խստագոյնս պատժել Նազըմ-փաշային սպանողներին և նոր կաբինետի մէջ մտցնել Սաբահեդդինին, այլապէս նրանք սպառնում են նորից յեղաշրջում առաջ բերել Կ. Պոլսում։

— Կ. Պոլսում շէյխ-իւլ-իսլամի[...] ներկայացաւ մի պատգամաւորութի[...] զանազան կուսակցութիւնների ներկա[...] յացուցիչներից — բացի երիտասարդ[...] թիւրքերից—և պահանջեց գահընկ[...] անել սուլթանին, պետութիւնը կառա[...] վարելու անկարող լինելուն համար։

— Երիտասարդ-թիւրքերը միջոցներ[...] են ձեռք առնում Կ. Պոլսում նոր յե[...] ղաշրջումը խափանելու համար։

— Վերջին կռիւներում Անատոլիա[...] յի թիւրքական երկու զօրաբանակներ[...] կորցրին իրանց կազմի 75 տոկոս[...] Զօրքը քաղցած է։

— Մահմուդ-Շէվքէթ-փաշան կար[...] գադրեց Անատոլիայի զօրքերի հրամա[...] նատարներին կազմակերպել առանձի[...] զօրախմբեր քիւրդերից և արաբներից[...] ռուս-թիւրքական սահմանի պաշտպա[...] նութեան համար։

— Չերնօգօրական թագաւորը Սկիւ[...] տարի մօտ կռւող զօրքերի հրամա[...] տարութիւնը յանձնեց սերբ գեներա[...] Բօժանօվիչին։

— Ադրիանուպոլսի բերդապահ զօ[...] քի հրամանատար Շիւքրի-փաշան [...] հերթական հեռագիր ուղարկեց [...] Դրան, թէ դրութիւնը յուսահատակա[...] է, բերդը պէտք է յանձնվի։ Բ. Դուռ[...] պատասխանեց, թէ Չաթալջայում բո[...] գարները պարտվել են, և շուտով օ[...] նական զօրքեր կուղարկվեն Ադրիա[...] նուպոլիս։

— Ադրիանուպոլսի բերդապետ Շիւք[...] րի-փաշան չը համաձայնեց դուրս թո[...] նել բերդից օտարահպատակներին։ Ն[...] առաջարկում է չէզոք շրջան։

— Գերմանիան շարունակում [...] զինվել, որի դիմաց ֆրանսիական զի[...] կավար շրջանները պահանջում [...] նոյնպէս ուժեղացնել ամենամեծ [...] փով ֆրանսիական ցամաքային ու ծ[...] վային ույժերը։

— Կ. Պոլսից տեղեկացնում են, [...] Էնվէր-բէյը յուրջ վիրաւորված ապա[...] տանել է սուլթանի հարեմում։ Եր[...] տասարդ-թիւրքերը բոլոր անաջողու[...] թիւնների պատասխանատւութիւնը գց[...] ցում են նրա վրա։

— Բ. Դուռը տեղեկացաւ, որ Ռու[...] սաստանը մտադիր է կորական միջոց[...] ներով պահանջել հաշտութիւն կնքել[...] Այդ առիթով Մահմուդ Շէվքէթ-փա[...] շան խորհրդակցեց Կ. Պոլսի գերմա[...] նական դեսպանի հետ, որ խորհուր[...] տուեց շտապել հաշտութիւն կնքել։

Խմբագիր՝ Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Գեղեցկութիւնը բարձր կատարելութեան է հասած

№4711 ՎԱՐԴԻ ԲՈՒՐԵՂԵԱՅ ՍԱՊՈՆԸ

երեսի կաշուն և գոյնին տալիս է այն քնքշութիւնը, հարթութիւնը և առաձգականութիւնը, որոնք համարվում են ամենաբարձր գեղեցկութեան իսկական նշանները։ Կտորը 25 կօպ.։ Կայ ամենուրեք։

Ֆերդ. Միւլհենս պարֆիւմէրիա № 4711

Կէօլն-Րէյնի վրա։ Րիգա։ Հիմնված 1792 թ.։

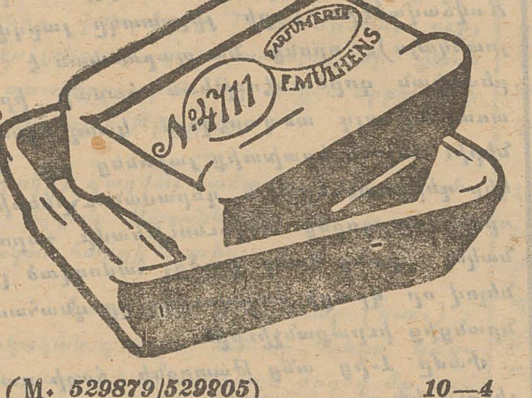

(М. 529879/529205) 10—4

Լոյս տեսաւ
Լ. ԱԹԱԲԵԿԵԱՆ
Բանաստեղծութիւններ
Գինը 50 կօպ.
Պահեստը Բագու «Պօւրեզնիկ» գրավաճառանոցում։
(օ.մ.) 121. 6—1

ԲԺԻՇԿ
Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ
Մասնագէտ սիֆիլիս, միզասեռական, վեներական և կաշուի հիւանդութիւնների։ Էլեկտրաբուժութիւն։
Ընդունում- $12^{1}/_{2}$—2 ժ. ցերեկվայ։
ւութիւնը 5—7 ժ. երեկոյեան։
ամեն օր Կանանց համար՝ 2—3 ժ. ցեր.
Սոլոլակ, Բէբուտօվսկայա, № 33 (անկիւն Պասկէվիչի փողոցի)։ Տէլէֆոն № 1175.
(Հ. Կ.) 377. 100—69

ՏԱՆՋԱՆՔՆԵՐՍ ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ ԷԻՆ

Ես ապրում էի համալսարանական քաղաքում և բժշկվում էի ամենալաւ բժիշկների մօտ, բայց ոչ մի օգնութիւն չէի ստանում, և արդէն եկայ այն համոզման, որ 80-րդ տարիքս լինելով ես այլևս բժշկվել չեմ կարող։ Սակայն տանջանքներս շարունակվում էին, և ես, թէև չեմ հաւատում յայտարարութիւններին՝ գնեցի դեղատանը «Դ-ր Մէյէրի Ստոմակիգէնից» մի արկղիկ։ Ես ուղղակի զարմացայ նրա ազդեցութիւնից։ Դեղը առաջին անգամից ընդունելուց սրտիս դղալի տակ եղած ցաւերը դադարեցին, այլոցքը, փորիս ուռածութիւնը, ուժասպառութիւնը աստիճանաբար նուազելով՝ բոլորովին անհետացան։ Ահա երկու ամիս է, որ աւարտել եմ բժշկվելը, և ինձ տանջող ցաւերից և ոչ մէկն էլ չեն կրկնվել։ Կարող եմ ասել, որ «Դ-ր Մէյէրի Ստոմակիգէնը» ինձ ազատեց բոլոր ունեցածս ցաւերից։

Գեղջուհի Ս. Մ. ՖԻԼԻՄՕՆՕՎ.
Սեպ. 12, 1912 թ., Չէրնիգօվ,
(П. 18981)

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
Հիմնված 1880 թ.
(Կուկիա, Վօրօնցովի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից
ԱՌԱՒՕՏԵԱՆԸ
«606»-ի և «914»-ի Ներարկում բժշկական խորհրդակցութեամբ՝ 11—12 ժ.
Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեա վեներական (սիֆիլիս) հ.։
Բ. Գ. ԱՂԱՄԱՐԵԱՆ—1—2 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.։
Կ. Մ. ՉԻԿՕՎԱՆԻ—$9^{1}/_{2}$—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարգային։
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան կանանց և երեխայոց հ.։
Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.։
Մ Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներական վիրաբուժութեան և միզասեռ. հ.։
Ա. Գ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ—12—1 ժ. մանկաբարձութիւն և կանանց հիւ.։
ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ՝
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—6—7 ժ.։
ԿԻՆ ԲԺԻՇԿ Մ. Լ. ՌՕՆԻԳԵՐ-ԱՐԵՇԵՎԱ—6—7 ժ. մանկաբարձութիւն, կանանց և երեխայոց հիւ.։
Վճարը 50 կ.։ Չքաւորները ձրի։ Համախորհրդէ (կօնսիլիում) և օպերացիայի համար առանձին։
Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

ԴՈՒՔ ԳԵՂԵՑԻԿ ԼԻՆԵԼ ՁԷՔ ԿԱՐՈՂ, ՏԻԿԻՆ...

ՍԿԱՎՈՒԼԻՆԸ
լուծողական է դեղահատիկներով, առանց հոտի և հա[...]
(В. 1981)

Ներսիսեան Հայոց Հոգևոր Դպրոցի Հոգաբարձու[...]
թիւնը սրանով յայտարարում է ի գիտութիւն, որ նա վաճառում է նոր կառուց[...] դպրոցական շէնքի մօտ դպրոցապատկան հողաբաժիններ ը։ Վճարքը կատա[...] վում է կանխիկ կամ 5 տարվայ ընթացքում մաս-մաս 7% վերադիր յաւելումով։ Վերջնական գները և մակարդակը, քաղաքային վարչութեան կողմից հաստատվա[...] կարելի է տեսնել հոգաբարձութեան դիւանատան մէջ ամեն օր, բացի կիրակի և տօ[...] օրերից։ (օ.մ.) 51. 10—10

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ Лорисъ-Меликовская улица, домъ казенный